

Силабус курсу:

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОРТЕБАМИ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	A17 «Фізична культура і спорт», С4 «Психологія»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	Осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	Залік

Автор курсу та лектор:

к.пед.н., Острянка Тетяна Сергіївна			
вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
доцент кафедри здоров'я людини			
посада			
ostrianko@snu.edu.ua	+38-099-759-05-16		за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
посада			
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач практичних занять:*

к.пед.н., Острянка Тетяна Сергіївна			
вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
доцент кафедри здоров'я людини			
посада			
ostrianko@snu.edu.ua	+38-099-759-05-16		за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

підготовка майбутніх фахівців до здійснення супровідної діяльності дітей з особливими освітніми потребами; опанування сучасними знаннями про створення сприятливих умов для адаптації, реабілітації, особистісного розвитку та зростання дитини з особливими освітніми потребами вдома та у закладі освіти.

Результати навчання:

Знати: основні нормативно-правові документи, що визначають основні права дітей, з особливими освітніми потребами; психофізіологічні особливості пізнавальних процесів, поведінки дітей з особливими освітніми потребами; особливості організації освіти дітей з особливими потребами; психологічні особливості та специфічні проблеми сімей, які виховують дітей з особливими освітніми потребами; основні психологічні труднощі, з якими дитина стикається під час навчання; підходи та методики, які можуть бути застосовані для підтримки психологічного розвитку дітей з особливими освітніми потребами під час супровідної діяльності.

Вміти: встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями під час психологічного супроводу; налагоджувати спілкування та взаємодію з дітьми з особливими освітніми потребами; створювати умови, які сприятимуть необхідні для розвитку особистості дитини; розробляти та впроваджувати індивідуальну програму психологічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами; розробляти індивідуальні/групові рекомендації для учасників навчально-виховного процесу; застосовувати психологічні методи підтримки дітей з особливими освітніми потребами; розробляти та застосовувати різні підходи, що дозволяють індивідуалізувати навчання для здобувачів з різними особливостями.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення з психології, педагогіки, соціальної педагогіки.

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуває наступних компетентностей:

1. Знання про психологічний супровід, завдання психолога в умовах інклюзії дітей з особливими освітніми потребами;
2. Знання про психологічні особливості розвитку дітей з різними порушеннями здоров'я;
3. Здатність взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами та їх батьками;
4. Здатність розробляти та впроваджувати програму психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.
5. Здатність використовувати методи стимуляції творчості (дивергентного типу мислення).
6. Здатність використовувати різні методи і прийоми у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами під час супровідної діяльності.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Основні поняття дисципліни. Нормативно-правова регламентація інклюзивної освіти	денна 2/0/2	1. Основні поняття та терміни у визначенні змісту інклюзивного навчання: інвалідність, інклюзивне навчання, інклюзивна група, стереотип, інклюзивне освітнє середовище. 2. Визначення понять «інтеграція», «соціальна інтеграція», «освітня інтеграція», «інклюзія», «соціальна інклюзія», «освітня інклюзія», «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «інтегроване навчання», «особливі освітні потреби» та ін. 3. Освітня інтеграція: основні принципи, переваги, існуючі виклики. Рівні підтримки в освітньому процесі для учнів з особливими освітніми потребами. 4. Проблеми інвалідності та інклюзивний підхід до процесу навчання. 5. Положення про Інклюзивно-ресурсний Центр. 6. Документація у роботі практичного психолога з дітьми з особливими освітніми потребами	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в системі	денна 2/0/2	1. Сутність понять : «психологічний супровід», «розвиток дітей», «аномальний розвиток» 2. Характеристика психологічного супроводу. Завдання практичного	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	інклюзивного навчання		психолога в умовах інтеграції дітей з особливими освітніми потребами. 3.Завдання та принципи організації психологічного супроводу. 4.Первинне виявлення дітей з особливими освітніми потребами. 5.Діагностична та корекційна робота. 6.Оптимізація спілкування дітей з особливими освітніми потребами в учнівському середовищі закладу освіти. 7.Форми та методи роботи з батьками дітей з ООП: психолого-педагогічна просвіта для батьків і педагогів щодо оптимізації роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. 8.Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами .	
3.	Психологічні аспекти психічного розвитку в онтогенезі та дизонтогенезі	денна 2/0/2	1. Загальні закономірності та періодизація психічного розвитку у психології. 2. Класифікація психічного дизонтогенезу. 3. Параметри порушень психічного розвитку. 4. Дослідження проблеми дизонтогенезу у вітчизняній і зарубіжній літературі.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Класифікація порушень розвитку дитини	денна 2/0/2	1.Класифікація порушень розвитку дитини. 2.Порушення опорно-рухового апарату. Класифікація та види ДЦП. 3.Порушення інтелектуального розвитку. Основні форми розумової відсталості. Синдром Дауна. 4.Розлади спектру аутизму. 5. Порушення зору. 6.Порушення слуху. 7.Мовленнєві порушення. 8.Гіперактивний розлад з дефіцитом уваги. 9. Емоційні порушення. Поведінкові порушення.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
5.	Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами	денна 2/0/2	Напрями психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Діагностична робота, психокорекційна та психопрофілактична робота,	Участь в обговоренні і Індивідуал

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	як цілісна діяльність психолога. Сімейний психологічний супровід		консультування, психологічна допомога як основні види діяльності у психологічному супроводі. Інформаційно-просвітницька робота та психологічне консультування батьків. Етапи психологічного супроводу. Фактори, що визначають батьківське ставлення до дитини з особливими освітніми потребами. Стилi сімейного виховання, що негативно впливають на формування особистості дитини з особливими освітніми потребами. Психологічні труднощі дітей. Деструктивні настанови батьків. Специфічні проблеми у сім'ях, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. Психологічна підтримка батьків та дітей	ьні завдання
6.	Особливості психологічного супроводу дітей з затримкою психічного розвитку. Поняття ДЦП.	денна 2/0/2	Причини виникнення дитячого церебрального паралічу. Особливості інтелектуальної сфери дітей з ЦП. Форми ДЦП. Ставлення батьків до хвороби дитини. Побудова роботи з батьками. Діагностичне обстеження дітей з ЦП. Навчання та супровідна діяльність дітей з ЦП.	Участь в обговоренні і Індивідуальні завдання
7.	Особливості психологічного супроводу дітей із РАС	денна 2/0/2	Поняття розлади аутичного спектру. Причини і симптоми РАС. Робота з педагогами, які працюють з дітьми ,які мають розлади аутичного спектру. Індивідуальна та групова робота з дітьми з РАС в системі психологічного супроводу	Участь в обговоренні і Індивідуальні завдання
8.	Особливості психологічного супроводу дітей з гіперактивним розладом дефіциту уваги	денна 2/0/2	Поняття СДУГ. Причини виникнення гіперактивного розладу з дефіцитом уваги. Діагностичні критерії СДВГ. Особливості поведінки дитини з СДУГ вдома і у закладі освіти. Психологічна робота з дітьми з гіперактивним розладом уваги.	
9.	Особливості психологічного супроводу дітей із мовленнєвими порушеннями	денна 2/0/2	Етапи мовленнєвого розвитку дитини. Мовленнєва готовність дитини до навчання у закладі освіти. Причини та види мовленнєвих порушень у дітей. Психологічна характеристика дітей з мовленнєвими порушеннями. Психологічна допомога дітям з	

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			порушеннями мовлення. Ставлення батьків до хвороби дитини. Побудова роботи з батьками.	
10.	Особливості психологічного супроводу дітей з затримкою психічного розвитку	денна 2/0/2	Визначення та форми затримки психічного розвитку. Діагностика затримки психічного розвитку. Прояви затримки психічного розвитку дітей у процесі навчання. Організація навчання дітей із затримкою психічного розвитку.	
11.	Особливості психологічного супроводу дітей із порушеннями зору.	денна 2/0/2	Види порушень зору. Психологічні особливості дітей з порушеннями зору. Труднощі у розвитку особистості дитини з порушеннями зору.	
12.	Особливості психологічного супроводу дітей із порушеннями слуху.	денна 2/0/2	Причини та види порушень слуху у дітей. Психологічні особливості розвитку дітей з порушеннями слуху. Корекційна робота щодо психічного розвитку дітей з порушеннями слуху у процесі навчання та виховання	
Всього 24/0/24				

Рекомендована література

1. Бондар В.І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці: навч. посіб.: Наш час, 2005. 176 с.
2. Ілляшенко Т., Софій Н., Єрмакова І. Затримка психічного розвитку дітей: причини виникнення та корекція. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: Науково-методичний посібник. Київ: Контекст, 58 с.
3. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально- методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І. К. : 2007. 128 с.
4. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Київ: Саміт-Книга, 2009. 271 с.
5. Лист МОН України «Про організацію психологічного та соціального супроводу в умовах інклюзивного навчання» від 26.07.2012 р. № 1/9– 529 URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebamami/normativno-pravova-baza.html>
6. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / С.П. Миронова, Гаврилов О.В., Матвєєва М.П.. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
7. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та слуху / Л.С. Вавіна, К.О. Глушенко, В.В. Засенко [та ін.]; за ред. Л.С. Вавіної. К.: Наук. Світ, 2009. 168 с.
8. Туріщева Л.В. Діти з особливостями розвитку у звичайній школі Харків: Вид. Група «Основа», 2011. 111 с. (Серія «Психологічна служба школи»)

Інформаційні ресурси:

1. Дитина зі світу тиші // Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/709516/1/deaf_children.pdf
2. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю» № 4213-VI від 22.12.2011
3. Закон України «Про освіту». 2017
4. Електронні ресурси Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
5. Конвенція ООН Про права осіб з інвалідністю 2006
6. Інклюзивне навчання // Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
7. Клопота Є.А. Професійне становлення та психологічний супровід осіб з глибоким порушенням зору // Режим доступу: <http://ap.uu.edu.ua/article/6>
8. Конвенція ООН інвалідів про права людей з інвалідністю: ключові документи та ресурси. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text
9. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
10. Пошукова система по повних текстах наукових публікацій Google Scholar <https://scholar.google.com.ua/>

Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами».
2. Орієнтовні питання до екзамену з дисципліни «Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами».
3. Вказівки до виконання реферату та тематика реферативної роботи з дисципліни «Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами».
4. Тестова комплексна контрольна робота з дисципліни «Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами».

5. Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	48
Індивідуальні завдання	22
Заліковий тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути зараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.